

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Péchy Kristóf ügyvéd által képviselt I.r., II.r., III.r., IV.r., V.r., VI.r., VII.r. és VIII.r. felpereseknek a felülvizsgálati eljárásban dr.Bányai Gábor ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Bíróság előtt PP.IV.14.P.20.798/2006. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.104/2007/4. számú ítéletével befejezett perében az alperes által 14. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2008. április 2. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felpereseknek 400.000 (Négyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget és külön felhívásra térítsen meg az államnak 855.900 (Nyolcszázötvenezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati illetéket.

I n d o k o l á s

Az I.r. felperes házastársa, a II-VIII.r. felperesek édesapja 2003. november 24-én motorkerékpárjával összeütközött az alperes biztosítottja által vezetett személygépkocsival és a baleset következtében 2003. november 25-én életét vesztette.

A felperesek a keresetükben a hozzátartozójuk halála miatt nem vagyoni káraik, az I.r. felperes pedig ezen felül a vagyoni kárai megtérítésére kérte az alperes kötelezését. Nem volt vitatott, hogy az alperes a felpereseknek peren kívül összesen 11.536.294 forint kártérítést és az I.r. felperesnek 2003. december 1-től havi 25.000 forint, 2006. január 1-től havi 26.000 forint járadékot fizetett.

Az alperes a kereset jogalapját nem vitatta,összegaszerűségét azonban támadta. Eltérő volt a felek álláspontja a tekintetben is, hogy a motorkerékpár vezetője milyen mértékben hatott közre a baleset bekövetkezésében.

Az elsőfokú ítéletben a bíróság a felperesek keresetének részben helytadva kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I.r. felperesnek 3.158.892 forintot és ezen belül különböző összegek után eltérő időpontoktól kezdődő törvényes mértékű

késedelmi kamatokat, valamint 2006. december 1-től havi 56.000 forint járadékot, továbbá a II-VIII.r. felpereseknek fejenként 1.550.000 forintot és ennek a 2003. november 24-től járó törvényes mértékű késedelmi kamatát.

Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a felperesek hozzátartozójának baleseti közrehatása 30 %-os mértékű, egyrészt amiatt, hogy a megengedett sebességet 52 %-kal túllépte (20 %-os közrehatás), másrészt azért, mert a bukósisak a fejét nem védte, amellyel a baleset következményeinek súlyossága csökkenthető lett volna (10 %-os mértékű közrehatás). Az elsőfokú bíróság a gépjármű kárnál csak 20 %-os közrehatást értékelte, ennek megfelelően és az alperes által teljesített összeg figyelembevételével határozta meg a gépjárműkár, a temetési költségek, és a háztartási kisegítő címén az alperest terhelő kártérítés mértékét. A háztartási kisegítő alkalmazását az elsőfokú bíróság indokoltnak tartotta, figyelemmel arra, hogy az I.r. felperes a hét gyermek nevelését és az öröklési szerződés alapján eltartott, velük együtt élő fogyatékos felnőtt személy gondozását házastársával együtt végezte. A tevékenység ellenértékét a bíróság havi 80.000 forintban állapította meg, amelynek 70 %-a megtérítésére köteles az alperes. A nem vagyoni kár tekintetében az elsőfokú bíróság a szakvélemények alapján azt állapította meg, hogy az I.r. felperes nem vagyoni kára 6.000.000 forint, amelynek 70 %-át, azaz 4.200.000 forintot köteles az alperes megfizetni, ebből azonban 2.250.000 forintot már teljesített, így az elsőfokú bíróság a fennmaradó 1.950.000 forint megfizetésére kötelezte. A II-VIII.r. felpereseknek járó nem vagyoni kártérítést az elsőfokú bíróság 4.000.000 forintból kiindulva, a 30 %-os közrehatást értékelve 2.800.000 forintban állapította meg, amelyből azonban le kell vonni a már teljesített 1.250.000 forintot, így az alperes személyenként további 1.550.000 forint megfizetésére köteles.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbeezett rendelkezéseit - lényegében helyes indokai alapján - helybenhagyta. A fellebbezés kapcsán kifejtette, hogy az elhunytat a baleset elhárítása tekintetében terhelte önhiba, amelyet a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése alapján kisebb súllyal kell számításba venni, mint a károkozó felróható magatartását; a nem vagyoni kártérítésnél azonban a számszerű arányoknak nincs szerepe, annak viszont igen, hogy az I.r. felperes viszonylag fiatal korában vesztette el házastársát és egyedül kell gondoskodnia a gyermekei neveléséről és egyedül kell teljesítenie az öröklési szerződésből eredő kötelezettségeket is.

Az alperes felülvizsgálati kérelme a nem vagyoni kártérítés és a háztartási kisegítő költségének megtérítése iránti keresetet teljes mértékben elutasító döntés meghozatalára irányult. Az alperes álláspontja szerint a felperesek nem vagyoni kárát már

megtérítette. E körben egy 2000. szeptemberében bekövetkezett baleset kapcsán, jogerős ítélettel megállapított kártérítés figyelembe vételét kérte figyelemmel arra, hogy abban az esetben az elhunyt utasnak hat gyermeke volt, mind a két baleset és mind a két ítélet között három-három év telt el és a másodfokú ítéletet a Fővárosi Ítéltáblának ugyanazon tanácsa hozta. Az alperes vitatta a Ptk. 340. §-a (1) bekezdésének alkalmazását is, valamint a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése és a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése megsértésére hivatkozással azt állította, hogy a bíróság a nem vagyoni kártérítés mértékét az összes körülmény téves mérlegelésével állapította meg.

A háztartási kisegítő tekintetében az alperes kiemelte, hogy az özvegyi nyugdíjat és az árvaellátásokat is figyelembe véve a háztartásba több bevétel folyik be, mint amennyi az elhunyt balesetkori jövedelme volt. A külső segítség igénybevétele esetén ennek költségét a háztartás jövedelméből kell fedezni. A bíróság ugyanakkor ezt részleteiben nem vizsgálta és tévesen mellőzte a káronszerzés tilalmának alkalmazását, vagyis annak figyelembevételét, hogy a károsult a káresemény folytán ne jusson a kárát meghaladó kártérítéshez. Ezt pedig az egész vagyonmódosulást egységesen vizsgálva kell elbírálni. A bíróság e körben az összegszerűséget a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésével állapította meg, nincs bizonyítva pontosan az sem, hogy milyen munkálatokat mennyiért végeznek el, illetve nincs figyelembe véve, hogy egyes munkák megoszlanak a családtagok között.

A felperesek a felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseinek hatályban tartását kérték. Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályi rendelkezéseket nem sértette. A háztartási kisegítő költségénél az alperes „összemossa” a tartást pótló járadék és a költségpótló járadék iránti igényt.

A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése és 270. §-ának (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okok miatt jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek a nem vagyoni kárigényekről és a háztartási kisegítő költségével kapcsolatos igényről rendelkező részét alaptalanul támadta. A felperesek saját jogon, a közeli hozzátartozójuk elvesztésével összefüggő nem vagyoni káraik megtérítését igényelték, amelynél a jogellenesség alapja a törvény által védett személyhez fűződő jogok megsértése. Amennyiben a személyhez fűződő jogsértés bekövetkezett, a bíróságnak nem egy - kizárólag a hátrány okozásán alapuló - objektív mérce, hanem a hozzátartozónál jelentkező összes,

tényleges hátrány mérlegelése alapján kell meghatározni, hogy a személyiség életminőségének sérelme bekövetkezett-e, és ha igen, az milyen mértékű vagyoni kárpótlással kompenzálható [Ptk. 355. § (4) bekezdés]. Az adott esetben sérült a teljes családban éléshez való jog, mert az I.r. felperes a házastársát, a II-VIII.r. felperesek pedig az édesapjukat veszítették el. A felülvizsgálati kérelemben megjelölt, más ügyben hozott jogerős ítéletre az alperes a jogerős ítélet meghozatala előtt nem hivatkozott, így ez a felülvizsgálati eljárásban nem értékelhető, egyébként pedig összehasonlításra nem egy másik ügyben hozott, több szempontból eltérő tényálláson alapuló döntés szolgálhat alapul, hanem a bírói gyakorlat.

A másodfokú bíróság az ítélete indokolásában helyesen utalt arra, hogy a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése alapján kármegosztásra nincs lehetőség, mert nem vagyoni hátrány esetén nincs olyan, összegszerűen kifejezhető kár, amellyel kapcsolatban szóba jöhetne a kármegosztás. A nem vagyoni kárpótlás összegének a meghatározásánál kell figyelemmel lenni arra, hogy a károsult magatartása mennyiben hatott közre a kár keletkezésében. A Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján pénzbeli kárpótlásként igényelt nem vagyoni kártérítés feltétele, hogy a károsultat a személyhez fűződő jog megsértésével okozati összefüggésben olyan hátrány érje, amely indokolja kárpótlás megállapítását olyan összegben, amely alkalmas a nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez. Az alperesnek mint a károkozó felelősségbiztosítójának pedig azt a kártérítést kell megfizetnie a felperesek részére, amelyre a károkozó köteles lenne. A bíróság a felpereseket ért hátrányok feltárása érdekében a szükséges bizonyítást lefolytatta és a rendelkezésre álló bizonyítékok Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésével megalapozottan állapította meg a felpereseket ért nem vagyoni hátrányokat és az annak kompenzálására alkalmas nem vagyoni kártérítések mértékét, a károsodás bekövetkeztekor fennálló ár- és értékviszonyok, a bírói gyakorlat, valamint a felperesek hozzátartozója közrehatásának megfelelő értékelésével.

A háztartási kisegítő tekintetében téves az alperesnek a káronszerzéssel kapcsolatos okfejtése is. A káronszerzés tilalma azt jelenti, hogy a károkozó csak a megsértett értékviszonyokat köteles helyreállítani, az ezt meghaladó összeget le kell vonni a kártérítésből. Az adott esetben azonban erről nem lehet szó. Az I.r. felperes nem jövedelempótló járadékot igényelt, hanem annak a költségnek a megtérítését, amely a férje által elvégzett olyan háztartási munkák kiesése folytán merült fel, amelyek nélkül a nagy létszámú család fenntartása, működése nem elképzelhető. Ezt a kieső tevékenységet pótolni kell, amely a kártérítő felelősség alapján a károkozó, illetőleg biztosítójának kötelezettsége, így abban az esetben, ha a család többi tagja, rokonok vagy ismerősök végzik el ezeket a háztartási munkákat, ezt a károkozó helyett teszik.

Amennyiben az erre fordított költségeket a bíróság nem veszi figyelembe, ez indokolatlan előnyt jelentene a károkozó (biztosító) számára. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság az ítélete indokolásában, hogy férje halála miatt az I.r. felperesre olyan jelentős többletteher hárul, amelynek költségkihatását az alperes köteles megtéríteni. A jogerős ítéletben a bíróság a háztartási kisegítő költségét jogszabálysértés nélkül, megalapozottan állapította meg, megfelelően mérlegelve mindazokat az adott családban elvégzendő feladatokat, amelyek teljesítésében az I.r. felperes házastársa részt vett.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság - jogszabálysértés hiányában - a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperest a felperesek felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felülvizsgálati illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2008. április 2.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Udvary Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. bíró